Motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

40

LS 2017-0725

Landstingsrådsberedningen

SKRIVELSE
2017-11-08

LS 2017-0725

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Föredragande landstingsråd: Kristoffer Tamsons

Ärendebeskrivning

Petra Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att asylsökande ska få resa gratis i SL-trafiken vid läkarbesök mot uppvisande av kallelse och LMA-kort.

Förslag till beslut

Landstingsrådsberedningen föreslår landstingsstyrelsen föreslå landstingsfullmäktige besluta

att motionen avslås.

Landstingsrådsberedningens motivering

Grunden för samhällskontraktet på vilket kollektivtrafiken vilar är att resenärer gör rätt för sig och betalar för sin kollektivtrafik. När trafiken byggs ut så att fler stockholmare kan och vill resa kollektivt så ökar också kostnaderna för att driva trafiken. Då måste även den del som betalas av resenärer öka. Alternativet till att alla som reser med Stockholms kollektivtrafik gemensamt bidrar till en hållbar finansiering för en utökad kollektivtrafik är att trafiken istället begränsas eller glesas ut, bussar försvinner och pendeltågsturer ställs in.

Motionären föreslår att asylsökande ska ges vissa möjligheter att resa kostnadsfritt i SL-trafiken. Om staten genom Migrationsverket anser att detta är en viktig insats för att säkerställa ett bra mottagande är det landstingets förväntan att Migrationsverket, i likhet med vad som gäller inom andra samhällsområden, också tar ett samlat ansvar för att finansiera de merkostnader som uppstår.

Det är oklart huruvida förslaget i motionen är förenlig med svensk lagstiftning. Av kommunallagens likställighetsprincip (2 kap 2 § KL) följer att kommunmedlemmar inte får särbehandlas. Att tillhandahålla biljetter till delar av vissa grupper kan inte anses som en objektiv grund för att göra frånsteg från detta. För att överhuvudtaget ta ställning till ett sådant förslag behövs därmed en djupare analys av det kommunalrättsliga regelverket om bland annat landstingens kompetens och likabehandling.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 9 oktober 2017
Motion 2017:11
Trafiknämndens protokollsutdrag den 26 september 2017 med oppositionens särskilda uttalanden
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 30 augusti 2017
Hälso- och sjukvårdsnämnden protokollsutdrag den 28 september 2017 med oppositionens särskilda uttalanden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 18 augusti 2017

Irene Svenonius

Kristoffer Tamsons

Gustaf Drougge

Stockholms läns landsting

9 oktober 2017
LS 2017-0725

Landstingsstyrelsen
Landstingsstyrelsens förvaltning
Landstingsdirektörens stab
Anna Lundgren

Landstingsstyrelsen

Motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Ärendebeskrivning

Petra Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att asylsökande ska få resa gratis i SL-trafiken vid läkarbesök mot uppvisande av kallelse och LMA-kort.

Beslutsunderlag

Landstingsdirektörens tjänsteutlåtande den 9 oktober 2017
Motion 2017:11
Trafiknämndens protokollsutdrag den 26 september 2017
Trafikförvaltningens tjänsteutlåtande den 30 augusti 2017
Hälso- och sjukvårdsnämnden protokollsutdrag den 28 september 2017
Hälso- och sjukvårdsförvaltningens tjänsteutlåtande den 18 augusti 2017

Förslag till beslut

Landstingsstyrelsen föreslår landstingsfullmäktige besluta

att motionen avslås.

Förvaltningens förslag och motivering

Sammanfattning
Motionärerna föreslår att landstingsfullmäktige ska uppdra åt trafiknämnden att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden möjliggöra för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att genomgå hälsoundersökning.

Mot bakgrund av oklara legala förutsättningar, dels gällande förenlighet med kommunallagen, dels om det är en uppgift som ankommer på landstinget, som skulle behöva utredas vidare, anser förvaltningen att motionen ska avslås.

Bakgrund
Petra Larsson m.fl. (S) har till landstingsfullmäktige lämnat en motion i vilken de föreslår att landstingsfullmäktige ska uppdra till trafiknämnden att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden möjliggöra för asylsökande att resa gratis i SL-trafiken för att genomgå hälsoundersökning. Motionärerna hänvisar till att mindre än hälften av de asylsökande i Stockholm genomgick den hälsoundersökning som erbjuds alla asylsökande i Sverige. Motionärerna anger att kostnadsskäl förekommer, dvs. att asylsökande inte har råd med SL-biljetten till en av de sju vårdcentraler i länet som erbjuder hälsoundersökning, och föreslår kostnadsfri resa med SL för att genomgå hälsoundersökning för asylsökande. Motionärerna föreslår att detta praktiskt skulle kunna genomföras t.ex. genom uppvisande av kallelse och LMA-kort.

Motionen har remitterats till trafiknämnden och hälso- och sjukvårdsnämnden.

Överväganden
I SLL Mål och budget 2018, LS 2017-0452, konstateras att behovet av olika hälso- och sjukvårdsinsatser som riktas till asylsökande och nyanlända med uppehållstillstånd ökar. Det konstateras vidare att det är viktigt att i tid kunna säkerställa vård som kan behövas finnas tillgänglig längre fram och att arbeta sjukdomsförebyggande. Fullmäktige framhåller i budgeten att den verksamhet med kostnadsfria hälsoundersökningar, som landstingen enligt lag är skyldiga att erbjuda, fungerar väl samt att möjligheten att förbättra dessa med uppföljande samtal ska ses över.

Hälso- och sjukvårdsnämnden pekar i sitt yttrande på syftena med att genomföra hälsoundersökningar: att dokumentera sjukdomshistoria angående nuvarande och tidigare sjukdomar, erbjuda provtagning enligt smittskyddsläkarens rekommendationer och informera om hur man söker vård. Hälsoundersökningarna förväntas bidra till att upptäcka och förhindra smittspridning, tidig upptäckt av fysisk och psykisk ohälsa samt att målgruppen vid behov vänder sig till rätt vårdnivå.

Angående de legala förutsättningarna för att möjliggöra kostnadsfria resor för att genomgå hälsoundersökning för asylsökande har hälso- och sjukvårdsförvaltningen samrått med trafikförvaltningen och hälso- och sjukvårdsnämnden hänvisar i sitt yttrande till trafiknämndens, och ställer sig bakom bedömningen om oklara legala förutsättningar utifrån gällande regelverk.

Trafiknämnden tar i sitt yttrande upp de legala förutsättningarna och understryker att det behövs en djupare analys av det kommunalrättsliga regelverket i 2 kap. 1 § kommunallagen när det gäller landstingets kompetens och kravet på likabehandling för invånarna för att kunna

möjliggöra kostnadsfria resor för hälsoundersökning för asylsökande. Av kommunallagens likställighetsprincip följer att landstinget inte får särbehandla kommunmedlemmar, dvs. invånare. Särbehandling kan dock undantagsvis tillåtas om det finns objektiv grund för förslaget, t.ex. att tillåta prisdifferentiering/avgiftsfrihet för grupper så som tillämpas för dem som reser till rabatterat pris. Likaså, erinrar trafiknämnden, bör frågan om avgiftsfria kollektivresor för asylsökande utredas för att klargöra om det är en angelägenhet som ankommer på landstinget eller på någon annan (såsom stat eller kommun) att handha. Enligt trafiknämndens yttrande ligger det nära till hands att anse att fria resor för asylsökande, alternativt stöd till asylsökande med fria resor, är en uppgift för staten via Migrationsverket.

Landstingsfullmäktige avslog den 12 september 2017 en motion om att låta asylsökande med LMA-kort resa avgiftsfritt med SL-trafiken under lågtrafik, då det kunde ifrågasättas om förslaget var förenligt med kommunallagen, LS 2016-0678. Även i detta ärende restes frågan huruvida det är en uppgift som det ankommer på landstinget att organisera och finansiera, samt förslagets praktiska konsekvenser bl.a. med avseende på ambitionen om maskinell validering av biljetter.

Mot ovanstående bakgrund om de oklara legala förutsättningarna som skulle behöva utredas vidare för att kunna ta ställning, dels gällande förslagets förenlighet med kommunallagen, dels om det är en uppgift som ankommer på landstinget, anser förvaltningen att motionen ska avslås.

Ekonomiska konsekvenser
Beslutet att avslå motionen har inga ekonomiska konsekvenser.

Malin Frenning
Landstingsdirektör

Carl Rydingstam
Chef ledningsstaben

Beslutsexpediering:
Akt
Landstingsfullmäktige, Trafiknämnden, Hälso- och sjukvårdsnämnden
Godkänd av Malin Frenning, 2017-10-11

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Ankom
Stockholms läns landsting
2017 -05- 09
Dnr LS2017:0725

MOTION

2017-05-09 2017:11

Motion om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Alla asylsökande i Sverige, både vuxna och barn, har rätt till en hälsoundersökning. Att direkt komma i kontakt med den svenska hälso- och sjukvården, genom en hälsoundersökning, ger en bra start och ökar chanserna till en snabbare etablering i samhället. Hälsoundersökningen syftar till att tidigt identifiera hälsostatus, infektionsrisker och vårdbehov. Hälsoundersökningen är frivillig och erbjuds i dagsläget på sju vårdcentraler runt om i länet.

Trots att det är så viktigt med hälsoundersökningar så är det få asylsökande som tar del av dem. Andelen asylsökande i Sverige som genomgick en hälsoundersökning under 2014 var enligt SKL 44 procent. I Stockholms län låg siffran endast på 42 procent under 2104-2015, enligt landstingsförvaltningen, även om siffran ska tolkas med försiktighet. Under 2016 genomgick mindre än hälften av de asylsökande i Stockholm en hälsoundersökning. Statistiken visar hur angeläget det är att landstinget arbetar för att fler asylsökande ska genomgå en hälsoundersökning. Det finns flera olika hinder och problem för att fler ska genomföra hälsoundersökningar. Den här motionen tar upp ett av dem, nämligen resvägarna till hälsoundersökningen.

Eftersom endast sju vårdcentraler har uppdraget att erbjuda hälsoundersökningar medför det att vissa asylsökande måste resa långt för att kunna genomgå sin undersökning. Vid ett studiebesök på Rågsveds asylmottagning berättade personal att endast drygt hälften av de kallade dök upp till sin undersökning. Att inte fler än så kom till vårdcentralen angav personalen berodde till stor del på att många inte har råd att resa med SL. Dagsersättningen som asylsökande får är endast 24 kr per dag, eller 71 kr med eget ansvar för mat, vilket inte räcker till resor med kollektivtrafiken. Att åka tur och retur med SL kostar 60 kronor. Det här innebär att många asylsökande är strandsatta där de bor och inte ens kan ta sig till sin läkartid.

Om landstinget på allvar vill få upp andelen som genomgår en hälsoundersökning finns anledning att se över om asylsökande kan få hjälp med finansieringen av resan med SL. Detta skulle gå att lösa exempelvis genom att SL godtar att en kallelse till hälsoundersökning, tillsammans med giltigt LMA-kort (bevis på att man är asylsökande), ska gälla som färdbiljett med SL under de tidpunkter som resan till och från hälsoundersökningen rimligen äger rum.

Med anledning av ovanstående föreslår Socialdemokraterna fullmäktige att besluta:

att uppdra åt trafiknämnden att i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden möjliggöra för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att genomgå hälsoundersökning

Stockholm den 9 maj 2017

Petra Larsson (S)

Daniel Carlstedt (S)

Susanne Lund (S)

Trafikförvaltningen
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

Stockholms läns landsting

Trafiknämnden

PROTOKOLLSUTDRAG

Nr 8/2017

Sammanträdesdatum
2017-09-26

Datum för justering: 2017-09-26

Datum för anslag: 2017-08-28

Kristoffer Tamsons (M)
Talla Alkurdi (S)

---

§ 177

Yttrande över motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning
(TN 2017-0962)

I ärendet förelåg tjänsteutlåtande den 30 augusti 2017 från förvaltningschefen.

BESLUT

Trafiknämnden beslöt

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

UTTALANDE

S och V-ledamöterna lät till protokollet anteckna ett särskilt uttalande, bilaga 9.

Vid protokollet

Daniela Eriksson

Stockholms läns landsting

SÄRSKILT UTTALANDE
201-09-26

TN 2017-0962

Trafiknämnden
Ärende 17

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

V

Motion 2017:11 Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Stockholms län är idag är ett delat län och klyftorna mellan kommuner, bostadsområden och individer har vuxit under lång tid. En lågutbildad person i Vårby lever i genomsnitt 18 år kortare än en högutbildad Danderydsbo. Trenden är tydlig att klyftorna ökar. Sjukvården är en av många aktörer som bär ansvaret för folkhälsan. En nyckelfaktor är därför att sjukvården samverkar med andra delar av samhället.

En viktig del för att minska ojämlikheten är att asylsökande inte bara tidigt kommer in i integrationsinsatser utan också hälsofrämjande insatser. Vi anser att det är angeläget att asylsökande ges möjlighet att resa kostnadsfritt med SL för att kunna genomgå hälsoundersökningar. Personalen i sjukvården larmar om att kostnaden för resor med kollektivtrafiken i Stockholm, samt de långa reseavstånden, är huvudanledningen till att mindre än hälften av de som kallas aldrig dyker upp och genomgår en hälsoundersökning. Därför bör resandet på något sätt underlättas.

Om landstinget inte har juridiskt utrymme att tillhandahålla biljetter till asylsökande så bör frågan kunna lösas på nationell nivå. En lösning skulle kunna vara att Migrationsverket betalar för resan till hälsoundersökningen. Vi vill även att landstinget förstärker arbetet med att göra uppsökande hälsoundersökningsverksamhet i syfte att fler asylsökande ska genomgå den undersökning som de har laglig rätt till.

Trafikavdelningen

Fredrik Cavalli-Björkman
08-686 3904
fredrik.cavalli-bjorkman@sll.se

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2017-08-30

Trafiknämnden
2017-09-26, punkt 17

Ärende
TN 2017-0962

Infosäkerhetsklass
K1 (Öppen)

Yttrande över motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Ärendebeskrivning

Socialdemokraterna har skrivit en motion (LS 2017-0725) om att låta asylsökande få resa gratis i SL-trafiken vid läkarbesök mot uppvisande av kallelse samt LMA-kort. I motionen föreslås att trafiknämnden i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden möjliggör för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att genomgå hälsoundersökning. Landstingsstyrelsens förvaltning har bett trafiknämnden att yttra sig över motionen, och detta ärende innehåller förslag till sådant yttrande.

Beslutsunderlag

Förvaltningschefens tjänsteutlåtande den 30 augusti 2017
Motion 2017:11 av Petra Larsson m.fl. (S) om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Förslag till beslut

Trafiknämnden föreslås besluta

att godkänna föreliggande förslag till yttrande samt översända detsamma till landstingsstyrelsens förvaltning

att förklara paragrafen omedelbart justerad.

Förslag och motivering

I motionen föreslås att trafiknämnden i samverkan med hälso- och sjukvårdsnämnden möjliggör för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att

genomgå hälsoundersökning. Motiveringen är de asylsökandes knappa resurser och att fria resor därmed skulle öka antalet asylsökande som genomför hälsoundersökningen.

Legala förutsättningar, kompetens

Inför ett beslut om avgiftsfrihet för viss grupp av människor behövs en djupare analys av det kommunalrättsliga regelverket om bland annat landstingets kompetens och likabehandling. I korthet gäller följande:

Enligt 2 kap 1 § KL får landstingen själva hantera angelägenheter av allmänt intresse med anknytning till landstingets område eller dess medlemmar. Eftersom det i regel inte kan vara ett allmänt intresse att understöd lämnas till enskilda innebär 2 kap 1 § KL ett principiellt förbud mot att sådant understöd lämnas. Vidare anses det falla utanför den allmänna kompetensen att utge vederlagsfria prestationer till enskilda personer om inte landstinget har en skyldighet enligt lag.

Det framgår vidare av 2 kap 1 § KL att kommuner och landsting inte själva får ha hand om sådana angelägenheter som ankommer på någon annan att handha (såsom stat, annan kommun eller annat landsting).

Det ligger nära till hands att, som utgångspunkt, anse att fria resor till asylsökanden, alt. stöd till asylsökande med fria resor, är en uppgift för staten via migrationsverket tills det att den asylsökande får uppehållstillstånd då ansvaret övergår till kommunen. Av kommunallagens likställighetsprincip (2 kap 2 § KL) följer att man inte får särbehandla kommunmedlemmar. Särbehandling kan dock undantagsvis tillåtas om det finns objektiv grund för undantaget. En objektiv grund kan t.ex. vara att tillåta prisdifferentiering/avgiftsfrihet av grupper, något som trafikförvaltningen tillämpar vad gäller dem som reser med rabatterat pris. Att tillhandahålla biljetter till delar av grupper kan inte anses som en objektiv grund.

För att säkerställa likabehandling i detta avseende torde man behöva fatta ett mer generellt beslut och då överväga vilka grupper av medborgare som ska erhålla fria resor med SL vid hälsoundersökning. Men hur ett sådant beslut skulle utformas och hur ett sådant beslut överensstämmer med landstingets kompetens behöver således utredas vidare.

Caroline Ottoson
Förvaltningschef

Amanda Svensson
Tf. chef Trafikavdelningen

Hälso- och sjukvårdsnämnden
STOCKHOLMS LÄNS LANDSTING

PROTOKOLLSUTDRAG 8/2017
§ 225

SAMMANTRÄDESDAG
2017-09-28

Justerat Anna Starbrink (L)
Dag Larsson (S)

Anslagsdatum 2017-09-29

§ 225 Yttrande över motion 2017:11 av Petra Larsson (S) m.fl. om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning
HSN 2017-1191

Ärendebeskrivning
Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:11 om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning. I motionen föreslår Petra Larsson (S) m.fl. att hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) ska samverka med Trafiknämnden om att möjliggöra för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att genomgå hälsoundersökning.

Beslutsunderlag
Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-08-18
Motion 2017:11 av Petra Larsson (S) m.fl. om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Yrkanden
Ordföranden Anna Starbrink (L) och Dag Larsson (S) yrkar bifall till förvaltningens förslag.

Beslut
Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Särskilda uttalanden
Dag Larsson (S), Susanne Nordling (MP) och Håkan Jörnehed (V) lämnar för S-, MP- och V-ledamöterna ett gemensamt särskilt uttalande (bilaga).

Vid protokollet/rätt avskrivet intygas
Henrik Haij

Expedieras
Akten
LS-stab

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

miljöpartiet de gröna

SÄRSKILT UTTALANDE
2017-09-28

Ärende 21
HSN 2017-11

Gällande ”Yttrande över motion 2017:11 av Petra Larsson (S) m.fl. om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning”

Stockholms län är idag är ett delat län och klyftorna mellan kommuner, bostadsområden och individer har vuxit under lång tid. En lågutbildad person i Vårby lever i genomsnitt 18 år kortare än en högutbildad Danderydsbo. Trenden är tydlig att klyftorna ökar. Sjukvården är en av många aktörer som bär ansvaret för folkhälsan. En nyckelfaktor är därför att sjukvården samverkar med andra delar av samhället.

En viktig del för att minska ojämlikheten är att asylsökande inte bara tidigt kommer in i integrationsinsatser utan också hälsofrämjande insatser. Vi anser att det är angeläget att asylsökande ges möjlighet att resa kostnadsfritt med SL för att kunna genomgå hälsoundersökningar. Personalen i sjukvården larmar om att kostnaden för resor med kollektivtrafiken i Stockholm, samt de långa reseavstånden, är huvudanledningen till att mindre än hälften av de som kallas aldrig dyker upp och genomgår en hälsoundersökning. Därför bör resandet på något sätt underlättas.

Om landstinget inte har juridiskt utrymme att tillhandahålla biljetter till asylsökande så bör frågan kunna lösas på nationell nivå. En lösning skulle kunna vara att Migrationsverket betalar för resan till hälsoundersökningen. Vi vill även att landstinget förstärker arbetet med att göra uppsökande hälsoundersökningsverksamhet i syfte att fler asylsökande ska genomgå den undersökning som de har laglig rätt till.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2018-08-18

HSN 2017-1191

Handläggare:
Mehrnaz Aram

Hälso- och sjukvårdsnämnden
2017-09-28

Yttrande över motion 2017:11 av Petra Larsson (S) m.fl. om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Ärendebeskrivning

Landstingsstyrelsen har begärt att hälso- och sjukvårdsnämnden ska yttra sig över motion 2017:11 om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning. I motionen föreslår Petra Larsson (S) m.fl. att hälso- och sjukvårdsförvaltningen (HSF) ska samverka med Trafiknämnden om att möjliggöra för asylsökande att kostnadsfritt resa med SL för att genomgå hälsoundersökning.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande, 2017-08-18
Motion 2017:11 av Petra Larsson (S) m.fl. om att möjliggöra kostnadsfri resa för asylsökande med SL för att genomgå hälsoundersökning

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i programberedningen för folkhälsa och psykiatri.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar

att till landstingsstyrelsen överlämna hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande som nämndens yttrande

att omedelbart justera beslutet.

Förvaltningens motivering till förslagen

Motionärerna föreslår att låta utreda om asylsökande kan få hjälp med finansiering av resan till vårdcentralen för att genomgå hälsoundersökning med SL. Detta för att ta bort kostnadshindret som skäl till uteblivna hälsoundersökningar och för att fler asylsökande ska genomföra hälsoundersökningar.

Enligt lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl. är landstingen skyldiga att erbjuda asylsökande en avgiftsfri hälsoundersökning (HU). Enligt lagen är Socialstyrelsen (SOS) den myndighet som meddelar föreskrift om hur HU ska utformas.

HU har tre syften:

- Anamnes angående nuvarande och tidigare sjukdomar.
- Erbjuda provtagning enligt smittskyddsläkarens rekommendationer.
- Information om hur man söker vård i landstinget/Sverige.

I arbetet med att erbjuda och utföra HU ingår vissa administrativa uppgifter såsom att per brev skicka kallelse och vidarerapportera utförda HU till Migrationsverket för att få den ersättning landstinget har rätt till.

I länet har sju vårdcentraler uppdraget att erbjuda HU. Vårdcentralerna är utspridda för att täcka hela länet på bästa möjliga sätt men det kan ändå förekomma långa resvägar för asylsökande för att kunna genomgå sin undersökning. Detta kan vara ett hinder för asylsökande att ta sig till vårdcentralen.

Dagersättningen för asylsökande boende i Migrationsverkets anläggningsboenden är 24 kr per dag och i så kallat eget boende är ersättningen 71 kronor per dag. Resekostnaden i relation till dagersättningen kan vara en möjlig orsak till att asylsökande prioriterar bort resor med kollektivtrafiken till och från HU.

Ett av syftena med HU är att upptäcka smittsamma sjukdomar och förhindra smittspridning i befolkningen. Ett annat är att upptäcka fysisk och psykisk ohälsa i tidigt skede för att förhindra att hälsotillståndet förvärras och därmed blir mer vårdkrävande.

Genom att få information om hur hälso- och sjukvården fungerar i Stockholm ökar man sannolikheten att målgruppen vänder sig till rätt vårdnivå vid behov. HU kan potentiellt bidra till att hälso- och sjukvårdens resurser används mer kostnadseffektivt, och därför är det angeläget att så många som möjligt genomgår HU.

Idag finns det landsting där det finns möjlighet för asylsökande att kostnadsfritt resa på kallelse till HU.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i ärendet samrått med Trafikförvaltningen. Trafikförvaltningen har med anledning av motionen, utifrån sitt uppdrag, undersökt vissa legala förutsättningar kring kostnadsfri resa för asylsökande med SL, för att genomgå HU. Trafikförvaltningen lyfter fram följande i sitt yttrande över motionen, TN 2017-0962:

” Enligt 2 kap 1 § KL får landstingen själva hantera angelägenheter av allmänt intresse med anknytning till landstingets område eller dess medlemmar. Eftersom det i regel inte kan vara ett allmänt intresse att understöd lämnas till enskilda innebär 2 kap 1 § ett principiellt förbud mot att sådant understöd lämnas. Vidare anses det falla utanför den allmänna kompetensen att utge vederlagsfria prestationer till enskilda personer om inte landstinget har en skyldighet enligt lag.

Det framgår vidare av 2 kap. 1 § KL att kommuner och landsting inte själva får ha hand om sådana angelägenheter som ankommer på någon annan att handha (såsom stat, annan kommun eller annat landsting).

Det ligger nära till hands att, som utgångspunkt, anse att fria resor till asylsökanden, alt. stöd till asylsökande med fria resor, är en uppgift för kommunen i enlighet med 2 kap. 2 § Socialtjänstlagen där kommunen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp (bistånd) som de behöver.

Av kommunallagens likställighetsprincip (2 kap. 2 § KL) följer att man inte får särbehandla kommunmedlemmar. Särbehandling kan dock undantagsvis tillåtas om det finns objektiv grund för undantaget. En objektiv grund kan t.ex. vara att tillåta prisdifferentiering/avgiftsfrihet av grupper, något som trafikförvaltningen tillämpar vad gäller dem som reser med rabatterat pris. Att tillhandahålla biljetter till delar av grupper kan inte anses som en objektiv grund.”

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen ställer sig bakom trafikförvaltningens bedömning utifrån gällande regelverk. För att säkerställa likabehandling i detta avseende torde man behöva fatta ett mer generellt beslut och då överväga vilka grupper av medborgare som ska erhålla fria resor med SL vid läkarbesök. Men hur ett sådant beslut skulle utformas och hur ett sådant beslut överensstämmer med landstingets kompetens behöver således utredas vidare.

Barbro Naroskyin
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson
Avdelningschef